Олена Андрусик,
викладач кафедри психології,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань

ФОРМУВАННЯ «SOFT SKILLS» У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі значно зростають вимоги до набутих знань, умінь і навичок майбутніми фахівцями у закладі вищої освіти.

Зокрема, знання іноземних мов та уміння користуватися комп'ютерними технологіями поступово стають такими ж необхідними для сучасного спеціаліста, як звичайна грамотність. Тому все більшого значення набувають так звані «м'які навички» або «soft skills», які значно сприяють використанню професійних навичок на найвищому рівні [3].

Для майбутніх психологів формування «soft skills» є особливо значимим, адже психолог має вміти знаходити компроміс, аналізувати інформацію, збирати необхідні факти, формулювати власну думку, аргументувати її тощо. Тому саме наявність у нього сформованих «soft skills» є запорукою успішного особистісного та професійного становлення.

Питання розвитку «soft skills» як важливого чинника конкурентоспроможності майбутнього фахівця розглянуті у дослідженнях К. Коваль [4], О. Глазунової [2], Т. Волошиної, В. Корольчук, О. Кохан, І. Паславської [1] та багатьох інших.

«Soft skills» – це соціологічний термін, що належить до коефіцієнта емоційного інтелекту людини; набір рис особистості, соціальні навички, комунікативні здібності, особисті звички, дружелюбність і оптимізм [2, с. 95].

«Soft skills» є водночас і професійними, і міжособистісними, і внутрішньо особистісними навичками, які дозволяють бути успішними у професійній діяльності.

Але єдиного переліку, як і класифікації «soft skills», не існує, оскільки для різних видів діяльності пріоритетними є різні види навичок [2, с. 100].

Що стосується професії психолога, то загальновідомо, що його професійна готовність включає в себе професійну спрямованість, професійно-значущі якості, знання та уміння. Сутність підготовки студентів-психологів до професійної діяльності полягає у тому, щоб ті знання, уміння й навички, які опановують студенти під час навчання у ЗВО стали для них індивідуально-значимими. Тільки тоді вони обумовлюють формування в студента-психолога цілісного наукового світогляду й творчої ініціативи, які стають якостями його особистості та властивостями майбутньої професійної діяльності [5].

З огляду на все вище зазначене, ми виокремили перелік тих «soft skills» майбутніх фахівців в галузі психології, який є важливою складовою їхньої успішної професійної діяльності. Ми поділили ці навички на п’ять груп:

Перша група «soft skills» складається з навичок комунікації як важливої професійної та особистісної якості майбутнього психолога.

Друга група складається з навичок особистої ефективності, які включають компетентності з управління часом або «тайм менеджмент», відповідальність, стресостійкість, вміння досягати поставлених цілей, креативність та аналітичність мислення.

Третю групу складають управлінські навички, основу яких складають компетентності щодо роботи у мультидисциплінарній команді.

Четверту групу складають власні стратегічні навички. до складу яких входять компетентності щодо прийняття стратегічних рішень, що є дуже важливим при використанні новітніх технологій; вміння працювати в умовах конкуренції та соціальних ризиків, планувати свою діяльність тощо.

До п’ятої групи навичок належить критичне мислення, що є однією з найважливіших навичок XXI століття. Майбутньому фахівцеві в галузі психології необхідно вміти аналізувати, систематизувати, оцінювати дані тощо.

Вітчизняні та зарубіжні науковці переконані, що формування «soft skills» може відбуватись лише за активної участі студентів в різних гуртках, спілках,

громадських об’єднаннях, наукових товариствах, студентському самоврядуванні тощо. Саме ця діяльність допомагає їм не лише вдосконалювати комунікативні навички, але й навчає працювати в команді та брати відповідальність за власні рішення [4].

Аналіз літературних джерел з проблеми дослідження дозволив нам охарактеризувати наступні шляхи розвитку виокремлених груп «soft skills» у майбутніх психологів:

Навички комунікації студентів-психологів можна розвивати в усній та письмовій формах, брати участь у групових обговореннях і представляти групу. Вони повинні вміти виступати перед аудиторією та доносити свої ідеї.

Навички особистої ефективності – виховувати у студентів почуття обов’язку перед керівником та іншими членами групи за надане їм завдання, зобов’язати пояснювати причини невиконання завдання та шляхи виправлення ситуації.

Управлінські навички – заохочувати студентів до безкорисливої праці в групах. Кожен член групи повинен нести відповідальність за конкретну роботу або результат. Після закінчення групової роботи студенти проаналізувати те, як вони сприяли роботі і чому вони заслуговують на частину остаточної оцінки.

Стратегічні навички – заохочувати до командної роботи та співпраці через групову роботу та призначати різних студентів для спільної роботи. Підкреслювати важливість довіри, цілісності, відповідальності та співпраці.

Критичне мислення – пропонувати студентам довгострокові, проблемні проєкти, які повинні бути завершені в межах встановлених термінів. Ці заходи стимулюватимуть їх доорганізації та фокусування, довирішення виробничих проблем і самоконтролю.

Таким чином, аналіз теоретичних аспектів досліджуваної проблеми показав, що цілеспрямоване формування «soft skills» для студентів є об’єктивною вимогою сучасного ринку праці. Особливо важливим є формування «soft skills» у майбутніх фахівців в галузі психології, адже це ті навички,

володіння якими дозволяє їм досягти успіху у майбутній професійній діяльності, допомагає максимально реалізувати себе на ринку праці в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Василенко О., Корчак І. Формування у студентів-психологів «soft skills» як чинник їх успішної майбутньої професійної діяльності. Psyhology Travelogs. 2021. № 2. С. 17–24.
2. Глазунова О. Г, Волошина Т. В, Корольчук В. І. Розвиток «soft skills» у майбутніх фахівців з інформаційних технологій: методи, засоби, індикатори оцінювання. Open educational e-environment of modern University. Special edition. 2019. P. 93–106.
3. Длугунович Н. А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. Вісник Хмельницького національного університету. 2014. No 6. С. 239–242.
4. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. Вісник Вінницького національного технічного університету. 2015. No 2. С. 162–167.
5. Конівіцька Т. Я. Риторична складова професійної компетентності майбутніх психологів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Вип. 49. Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2017. С. 119–122.